

УРЯД ЗБИРАЄТЬСЯ ЗАБРАТИ ВСЕ ЗОЛОТО

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт відбудь із секретарем скарбу, з демократичними й республіканськими лідерами обох палат конгресу та членами монетарних комітетів конференції в справі нового важного кроку уряду в монетарній справі.

На конференції обговорювалися способи перетворення на федеральний скарб титулу й посідання всього монетарного золота в країні та привернення золоті вартості долара.

НОВА ЗМІНА НА КУБІ.

ГАВАНА. — На Кубі зайшла нова зміна, яка ривається революцією. Президент Грав Сан Мартін уступив з уряду президента. Що його заставило це зробити, поки що не зовсім ясно. Здається, його уступила нова військова революція.

Провідником нового уряду стає Антоніо Гітерас, секретар внутрішніх справ у кабінеті Грав Сан Мартіна.

Переворот зроблено тихо. Пресі не дано про нього ніяких офіційних відомостей.

НОВИЙ В

"СВОБОДА" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		PERIODICALS:	
Three cents a copy		Подписное число три центи	
One year \$10.00	Ha рік \$10.00	One year \$2.00	Ha рік \$2.00
Six months \$5.00	Ha шість місяців \$5.00	Six months \$1.00	Ha шість місяців \$1.00
Three months \$2.50	Ha три місяці \$2.50	Three months \$0.50	Ha три місяці \$0.50
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерсі Сіті і Заграниць:	
One year \$12.00	Ha рік \$12.00	One year \$2.00	Ha рік \$2.00
Six months \$6.00	Ha шість місяців \$6.00	Six months \$1.00	Ha шість місяців \$1.00
Three months \$3.00	Ha три місяці \$3.00	Three months \$0.50	Ha три місяці \$0.50
Tea, "Свобода", Montgomery 5-0498. Tea, V. H. Sova: Montgomery 5-1838.		Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.	

ЖЕРТВИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ДУРМАНА

В одній з ньюйорських американських газет поміщено передовицю, в якій обговорено большевицьку пропаганду в Америці. В тій статті стверджено, що большевики підняли в Америці голову, відкопили Америка визнала. А заключається це між іншим і в тому, що вони відважуються навіть розбивати великі, кількатисячні, спокійні демонстрації, якими американські Українці хочуть звернути увагу світа на те, що під Совітами міліони їхніх братів померли з голоду. Вони нападають за палками, бляхджаками і т. п. на тих, котрі протестують у мирний і культурний спосіб, за дозволом влади, котрі бачили на власні очі совітську нужду і котрі одержували листи від своєї рідні, з яких доводяться про голодове вимирання своїх нарідників. Таких большевицьких нападів, пише американська газета, на того роду демонстрації тисячок американського населення легковажити не можна, бо це є ознака, що большевицька гидра починає в Америці піднімати голову.

Як такі голюси зачнуть далі підніматися, то американська влада буде змушена взятися за го-стріші міри проти большевицтва. І самі больше-вики змусять піти до цього, бо вони пробуватимуть тепер не тільки розбивати віча, але братися й за інші способи боротьби, далеко небезпечніші для держави і населення.

Жертвою тої противобольшевицької акції готові впасти і ті Українці, котрі далися зловити на моск-овсько-большевицьку вудку. Та з українського становища нема тепер ніякої потреби їх жалувати. Яка пропаганда! Ось в Ембрідж присяжні судді узнали винуватими порушення публічного спокою і большевиків, котрі розбивали українську демон-страцію, звернену проти політики червоної Москви, якої жертвою впади міліони заморзованих голодом наших братів. Всі засуджені готові тепер дістати по рокови тюрем. Іх теж не можна жаліти, і то з людського, робітничого і національного станови-ща, хоч ними є більша частина з українськими ім-нами. Бо в першу чергу треба жаліти міліони їх-невинних жертв, що згинули на Україні наслідком московсько-большевицького насильства. Треба жа-літи тих чесних Українців, котрі виходять на ву-лиці американських міст, щоб протестувати проти Москви, а котрим московські служки беруться роз-бивати голову. А тих недолучливі, хоч би і як по-баламучені і неспівомовні, в сьогоднішню трагічну хвилину жалувати годі. Бо це хвиля, в якій, як писав Шевченко, мусить відшукати навіть брат брата і мати дитину, якщо вони на службі катів українсько-го народу.

Володимир Безушко.

БОГДАН ЛЕПКИЙ
(Життя і творчість).

На Подільці, в священній родині прийшов на світ поет в 1872 р. Молодість провів у та-ких місцевостях як Кременчук та Покровиш, Жуків і Березані. За найращого вчителя вва-жав, а раніше літ зокрема, вва-жав свого батька, знамого більше під назвою Марка Му-равя, автора популярних на-писів. Батька називав поет філософом-самітником. Бу-ле ентузіаст культурних цін-ностей, задивлений у наше славне минуле, звідки черпав любов до свого рідного; глі-бокий знавець села. Батько, вчителював в таких авторах як Гегель, Шекспір і Шілер, мав справді величисті в своїм сні-ці ні шляхетні перни, якими він нім велявся. Доломо, що батько сприяв сина на дорогу мистецтва, покладаючи великі надії передусім у тім на-прямі.

Важнішою подією з життя поета була його присутність з

батьком на святі Котлярев-ського в 1898 р. у Львові, як зробио на нього велике вра-ження. У нас тоді панувала глуха рутенія.

А тут гурток ентузіастів за-вляв неабияку шукту: забав-ляв злетівши століття відрод-ної літератури і пам'яті її батька. Звідки відвага? Що за сміливість? Тут без чарів не обійшлося. А таким чаро-вцем, тим волювом був, не хто інший як Іван Котляревський, той самий, що перелоткою глі-бокий знавець села. Батько, вчителював в таких авторах як Гегель, Шекспір і Шілер, мав справді величисті в своїм сні-ці ні шляхетні перни, якими він нім велявся. Доломо, що батько сприяв сина на дорогу мистецтва, покладаючи великі надії передусім у тім на-прямі.

Важнішою подією з життя поета була його присутність з

БАТИКАН І СОВІТИ

Ще до переговорів про ви-значення совітського уряду А-мерикою в інтернаціональній пресі кружили вертекти чутки про переговори між Ватика-ном і Совітами. Деякі часо-писи заперечували навіть про дуже близьке зв'язання совіт-сько-ватиканського конкорда-ту. Платують для всіх тих чут-чок служило заключення кон-кордату між Ватиканом і гіт-лерською Німеччиною, яку одного дня католицький еписко-п Німеччини буні просто ви-кинули і яку, теper, по прихиль-ності Гітлера до ватикану, Ватикан трактував, з відновою по-шаною і гідністю. А з друго-го боку офіційне зв'язання між Совітами й фашистським урядом. Визнавалося ненор-мальним, що в одному і тому-самому Римі знаходилися ді-держави влади, які так по-ділялися ставилися до совіт-ського уряду: фашистський уряд зв'язував трактати, при-яні, і, ненападали та заборон-или італійській пресі містити статті, тенденційно ворожі Со-вітам, — а орган Ватикану, «Осерватор Романо», містив що дня спрямований проти Совітів матеріал, серед котрого знаходилося між іншим чим-ало й українського матеріалу, о-собливо щодо голоду на Ук-раїні та переслідувань церкви і рідних культурних та нау-кових установ.

Та головним джерелом всіх тих чутчок треба було шукати без-перечно в самих совітських о-середках пропаганди; в тих рідних консулятах та торго-вельних і дипломатичних представництвах. Саме з о-гляду на незвичайно активну діяльність, яку розвинули со-вітські дипломати для здо-буття совітській Росії відпо-відного місця в колі великих держав і зокрема для здобу-ття визнання Совітів з боку А-мерики, — ім треба було га-луштувати про те, що то мовля-нався така моральна сила, я-кою, для котолоцького і заг-лому християнського світа, є Ватикан, веде з совітським урядом переговори. Самий цей факт переговорів виказува-ли єсо, скільки бреші в отих «ісмігратських видатках» про винищення українського населення голодом, про пере-слідування релігії та гвалтов-не насильство атеїзму як сво-єїрідної матеріалістичної релігії, і т. д. Малося на у-вазі вилучати особливо на а-мериканську громадську дум-ку, таку чужину щодо пере-слідувань релігійних та мораль-них переконань. І хоча чере-з деяких час ватиканської прес-и почали спростовувати ці чут-ки про переговори з Совіта-ми, динним чином ці спросто-вування не знаходили відпо-відної дуни і доходили до гро-маської свідомості світа дуже пізно. Тимчасом, коли американський уряд поставив Совітам вимогу помістити в до-говорі точку про повну своб-оду для американських гро-мадян виконувати всі звичайні й колективні обряди релігій-ного культу, Литвінов відпо-відав, що не вбачає в тому жад-них труднощів, бо совітська конституція, як совітським громадя-нам, так і совітським релігій-ним громадянам, дає свободу культу. Ми знаємо, як в дій-сності стоїть справа. Ми зна-ємо, що за совітською кон-ституцією Україна може, якщо то-го захоче, кожної хвили від-рвати від совітського Союзу, щоб захити своїм самостій-ним життям; але досі як-имось Українцям проявити та-ке своє «хотіння», досі їм ні-якось мимовільно прохотілись про таке своє хотіння; як ор-гани московської безпеки за-раз же виводять іх не лише зовні за межі українського полі-тичного життя, але й вважали поза межі всього життя. Таксамо сто-їть справа і з свободою куль-ти. Певно, що кожний є куль-тний вірний, в що загавдо, з-тою лише рідкішню, що коли він вірний у Бога і в Христа і виявляє своє вірування в культ, то його звільняють з служби, а на церкви наклади-вають велічезні податки. А що в Совітах будьяк прожити мо-же лише той, хто є на службі у Совітів, бо жадної приватної торгівлі чи приватного під-приємства нема, то ясно, що відкритий вірний мусить або відірватися від своєї віри, або гинуть з голоду. Церкву мо-же зачиняти, бо їм нема звідки дістати грошей на по-датки. Ясно, що для амери-канських громадян, наскільки вони не потребуватимуть бути на службі Совітів і матимуть досить грошей, щоб утриму-вати свою церкву, буде важ-ко, щоб совітським громадяни-нам від того легше не було.

Зате, коли Совіти наразі досягли свого визнання з боку Америки, чутки про конкорда-т Совітів з Ватиканом відразу упали. Сам Литвінов, же вер-таючись з Америки, іх рішучо спростував. Тепер Совітам у-же нема потреби Ватикану. Визнання Совітів з боку Ватикану ім

3 КУЛЬТУРНИХ СПРАВ НА УКРАЇНСЬКІМ ЗАКАРПАТТІ

Вже минуло майже півтора десятиліття, як закарпатські Українці перейшли від Угор-щини в склад Чехословаччини. 15 років у житті народу минуло велике значіння. За 15 років на Закарпатті підросла нова генерація людей, які не знають старої шляхоцької Угорщини, зате добре знають нову буржуазну чеську ад-міністрацію.

Коли глянати назад на ці минулі 15 років, то стає жал-шого, «пропащего часу». Можна нарікати на «сусідів злих» та на «вороженьків», як це вже у нас стало традицією. Але всі нарікання й жалі — це, «слова — половина». Бо чумусь Німці в Чехословаччині майже без-межко більші права в ціл держ-аві, ніж брати — Славян Ру-сини — Українці Закарпаття.

Чи то Чехи так зі своїм ласки-длом Німцям широкі права? Ні, Німцям Чехи ті права в-мусили дати тому, що Німці ма-ють силу. Ніхто з Чехів не може поважно думати про перевернення Німців на Чехів.

Інша ситуація на Закарпат-ті. Тут такі маси ще не про-кинулися до самостійного по-літичного життя; навіть не ма-ють одного погляду на свою культуру й мову. Ще й досі але боротьба між «руськими» та Українцями за мову на-вчання в школах. А поки наші земляки чулилися за світі «іор», «іори»; чеська мова та чеські урядники тих та люб-опанували цілком адміністра-цію краю. Тепер Закарпаття, як брати на увагу склад місь-кої людності, переважно че-ська земля. Але чеська мова паує не тільки в містах, а проходить і на села. По селах заводить чеські школи голов-но для жідацьких дітей. А «тверді Русини» б'ються за російську мову проти украї-нської.

Докі ми не знаємо, що ми і чого хочемо, доти ми незор-ганізовані і не вміємо як слід оборонити свої інтереси, доти наші нарікання на «злих сусідів» будуть лише безсиліми.

Історії нема для людської цивілізації і християнської куль-тури більш небезпечного й перфідного ворога, як больше-вицька Москва. На жаль, же-досі не всі це розуміють!...

Евген Ошакінський,
Рим, Італія.

багато передумав, багато пе-режив. Він виріс на автора «Мазепи», «Веселки над пу-старем» і інших творів. Він ви-йшов на автора найбільшої у-країнської повісти. Він зітк-нувся з чистирістичною ма-сою своїх земляків і через те поглибив знання українського протесту, що творить більшість населення нашої землі. Давніше селяни, сль-ські жити було більш о-віяне теплом поетового серця. Це з тих часів, коли поет ка-же: «Не було в його батька переговорів між селом і при-ходством, навіть у довірлив-ного селом значіння». В та-бохривах поет не знав цінну освітлюючу працю, а у вілних хвилях п'ятидесяти-х років, «Кобзаря», до якого, як зазначає д-р Сімович, «я-кий скорпіоні беззастовно бу-дуть зустрітись всі нові видав-ці Шевченка... бо в ньому по-дано багато цінних прикладів коментарів і поєнень».

(Далі буде).

НАЙБІЛЬША КНИГАРНЯ В АМЕРИЦІ
«СВОБОДА»
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
34 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Baptist, Kramers, 3418127.

шукався в нім в 90-ти ро-ків молодий теодор Михай-ло Петрицький із Новіци у-Віди, де поет студіював ма-лярство. Петрицький захопив-ся поетом; від того часу по-ет річково обдаровував у-а полюк Гітлі, як послужило українську успішність великою кількістю поезій, статей і о-повідань. Знайомість з Андрі-єм Чайковським, Штурмом, Фран-ком, як признає поет, оживила його літературну працю. В словах, повних признання, зга-дує він на своїй творчій доро-зі найбільш горько по батьку Олександра Барвінського, сві-тлого культурного робітника на галицькому перелозі. Службо-ві обов'язки загнали поета з Березані, де учився, до Кракова. Треба признати, що поет дістався в культурне сре-довище з незначною ціни-ною ферментом у польській культурі. Тут творив петри-цький америчні вішуні Поль-ща, Станіслава Виспянського. При-йм значущу, що дискусія про-село була в польській літерату-рі дуже вміло ведена (Ви-спянский, «Весілля»). В тих часах, коли щойно народжува-лося правдиве українство в Га-личині, він був у крузі «Моло-дого Польщі» гомінізм пред-ставником України, був інспі-ратором цінних антологій з

«І я на тую гать кидав свою пайку, дрібні слова...
«Кидав пайку на гать, хай кріпиться, хай росте високо».
Наступили відомі події 1914 року.
Поет, як примусовий утікач опинився початково на Мадяр-щині, а потім у Відні. Віден-ські часи, так згадує поет: «Треба було видавати книжеч-ки і писати щось таке, що ра-тувало би земляків від розпу-ччя і зневіри». Незвичайно ці-ну працю виконав поет у та-бохривах українських полонен-ців. Там повстав найбільший, по-думи д-ра Сімовича, поетич-ний твір «Ноктюрн» і велике п'ятидесятих видання «Кобзаря». До цього періоду до-дається праця поета в «Ук-раїнському Слові»: видання «Енеїди», «Скошеного цигу», «Співомавок», також твори Неуча-Левинського, Федьковича, Глібова, Тобілевича, пере-клади з Крилова, Гріма, Лі-Фонтена і, тритомове видан-ня творів Марка Вовчка. Ді-нає море гірше не зяляло, щоб в багні не застрягли. Поет згадує ті часи з деякою прикрістю. Я-скажу, що таксамо, як не раз для ученика вакації висуєть-ся більш цінності в його дум-ці, чим шийний рій, так ста-лося тут і з поетом. Він

СПІВАНІК
для дітей дошкільного та шкільного віку на один, два і три голоси. Вдалий Різдво! Школа. Завдяки Михайлові Гайворонському.

Ува 38 центів.
«СВОБОДА»
91-93 GRAND ST., 4th F. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

— Прошу вас, хто мені та
того року дав поза вуха?

